

„Nagórnik – Szwajcaria Bolkowska

w Gminie Marciszów. Z dziejów

dawnych i najnowszych ”

Pierwsza wzmianka o Nagórniku pochodzi z 1305 roku. (Jubileusz 700 lecia obchodzono uroczyście). Według relacji Niemców wieś obejmowała około 400 ha. Dziś posiada około 380 ha więc kto nam „podjasiował” 20 ha?

Nazwa wsi Nagórnik nawiązuje do niemieckiej Hohen – Helmsdorf czyli wieś na wzgórzach patrząc z Bolkowa. W 1700 roku majątek bolkowski przejął zakon z Krzeszowa. W jego skład wchodziło 5 wsi i zamek w tym Nagórnik, Gostków. Zachowały się pamiątki. W 1703 roku została wieś powiększona o kolonię – dzisiejszy Kocików co upamiętniono pomnikiem w 2003 roku. Majątek w 1810 roku został przejęty przez państwo pruskie, a zakon zlikwidowano.

Do 1740 roku Nagórnik należał do Austrii (jak cały Śląsk), a następnie po 3 wojnach do Prus i Niemiec do roku 1945.

W 1845 roku wieś liczyła 655 mieszkańców i od tego czasu ich liczba malała, a w 1939 roku było 369 osób).

W 1786 roku założono szkołę, która czynna była do 1972 roku (w Gostkowie w 1741 roku, a Domanowie w 1742 roku).

Przed II wojną światową istniały dwa sklepiki, a największe gospodarstwo M. Emricha liczyło 33 ha i znane jest jego położenie.

DZIEJE NAJNOWSZE 1945 – 2021

- W czerwcu 1945 roku Nagórnik włączono do gminy Wirkanów (Wierzchosławice) i powiatu jaworskiego. Mianowano pierwszego sołtysa wsi . Został mi Mieczysław Ratajczyk, który we wojnę był na koloni Kocików robotnikiem.
- Wieś przejął mały oddział Armii Radzieckiej i założył gospodarstwo na potrzeby wojska 21 Armii. Pracowali Niemcy oddając plony.
- W sierpniu 1945 roku utworzono polską parafię w Gostkowie (ksiądz Niemiec do 1948 roku) i włączono do niej Nagórnik, gdzie był do 1972 roku, a następnie przynależy do Wierzchosławic. d\Drugi ksiądz Jan Szul z Sadów Górnych.
- W maju 1946 roku żołnierze Armii Radzieckiej wyprowadzili się i zaczęli przybywać osadnicy polscy cywilni i frontowcy. Ogółem około 170 osób.
- We wrześniu 1946 roku utworzono szkołę, która czynna była z przerwą do 1972 roku. Do starszych klas chodzono do Gostkowa , Domanowa i Wierzchosławic.
- Straż Pożarną założył osadnik wojskowy (uczestnik wojny obronnej Ambroży Sandałowicz i działała do około 1972 – 1973 roku.
- Około 20 lipca wysiedlono ze wsi i okolic Niemców transportem kolejowym z Jawora.

- W świetlicy u Lejczaka odbywały się potańcówki, zabawy i wesela. Budynek stał do 1985 roku i został rozebrany przez Gminę, a świetlicę urządzono w budynku remizy OSP, którą w latach 2011 – 2012 rozbudowano.
- W 1947 roku w głównej wsi postawiono kapliczkę, którą przebudowano w latach 1978 – 1979 roku (na Kolonii krzyż drewniany uzupełniany 3 razy i kapliczkę w 2004 roku).
- 01.01.1957 roku Nagórnik włączono do Gminy Marciszów i powiatu kamiennogórskiego.
- W 1958 roku odbyła się wycieczka dzieci i dorosłych (oplanowanym samochodem ciężarowym) do Ogrodu Zoologicznego we Wrocławiu. Zwiedzano też Katedrę i spotkano się z księdzem Antonim Kamińskim.
- W latach 1952 – 1956 gospodarzyła w Nagórniku rolnicza spółdzielnia produkcyjna. Przewodniczyli: Ambroży Sandałowicz, Michał Szymko i Dąbrowski.
- Od 1968 – 1969 roku uruchomiono linię PKS z Kamiennej Góry (Starania szczególnie czynił sołtys wsi Stefan Rydz), zbudowano plac. Wówczas też wykonano remont drogi (asfalt) do Domanowa.
- 19.06.1969 roku odbyła się pamiętna zabawa zakończona bijatyką pomiędzy młodymi z Domanowa, a Sadów Górnych (2 osoby trafiły do szpitala).
- W latach 1974 – 1975 we wsi mieszkało ok. 135 osób. Było ok. 80 krów + „młodzież”, trzoda, owce, drób, króliki, gołębie i 30 koni. We wsi posiadano 5 snopowiązałek, młocarnie, kosiarki, żniwiarki i inne narzędzia. Powstało Koło Gospodyń Wiejskich i Związek Młodzieży Wiejskiej, nieomal codziennie grano w piłkę nożną, a też były kilka razy w roku zabawy taneczne.
- W 1989 roku uroczystie obchodzono 600- lecie drugiej lokalizacji wsi. Wydana została książka o Nagórniku autorstwa profesora Zbigniewa Wiktora.
- W 1996 roku zorganizowano dużą imprezę z okazji 50- lecia osadnictwa.
- W 1999 roku zorganizowano imprezę z okazji 610 – lecia drugiej lokalizacji wsi.
- W 2002 roku odbudowano i uroczystie odsłonięto Pomnik Zgody (główne prace wykonał Józef Żukrowski. (W 1781 roku postawiono tam kapliczkę, a przed I Wojną Światową pomnik przy którym rosło 5 lip. Dziś są 2 + 3 młode, a w pobliżu kilka, które posadził Stanisław Kędziński).
- W 2003 roku założono Towarzystwo Regionalne i postawiono na Kolonii pomnik Zgody. (Inskrypt „ Byliśmy, Jesteśmy, Będziemy – 300 lat Kocikowa wykonał Józef Żukrowski) i było uroczyste odsłonięcie, w którym uczestniczyła sekretarz Gminy Pani Krystyna Kwiatkowska.
- W 2004 roku w miejsce krzyża drewnianego wybudowano z cegły klinkierowej nową kapliczkę na kolonii Kocików ufundowaną przez rodzinę Ilczuków. (Wykonawcami byli Marek Ilczk i Jan Ludkiewicz).
- W latach 2003-2010 Towarzystwo Regionu wydało dwie widokówki z Nagórnika i 5 serii znaczków jubileuszowych, na klapę (sołtysem był Tadeusz Rakoczy).

- W 2005 roku (jesień) odbył się koncert „Janicków” z okazji 700 lecia założenia wsi. Zorganizowano je we Wierzchosławicach. Śpiewał też zespół „Echo” z Bolkowa. Odbyła się loteria fantowa i tańce.
- W 2012 roku uroczystie odsłonięto kamienną tablicę „ Pamięci Naszych Przodków ” dla uczczenia 65 rocznicy osiedlenia. (Sołtysiem był Radosław Urbański)
- 31.12.2015 zamocowano tablicę jubileuszową dla uczczenia 70 rocznicy powrotu Śląskiej Ziemi Odzyskanej do Macierzy . (montował J. Żukrowski i A. Wiącek)
- W 2016 roku został wykonany remont kapitalny drogi powiatowej z Domanowa do Nagórника, dzięki staraniom mieszkańców w szczególności sołtysa Józefa Żukrowskiego, które doprowadziły do tego, że starosta Jarosław Gęborys podjął decyzję remontu kapitalnego drogi, w którym wójt Gminy Stefan Zawierucha ma swój udział udzielając dopłaty.
- W 2016 roku zbudowano i poświęcono kaplicę maryjną i studnię na wschodnich, górskich polach Nagórника. Ufundował M. Koper z Figłowa. (W tym miejscu odbyły się już dwie majówki, jest wiersz na temat kaplicy, obrazek i 2 widokówki,).
- W 2019 roku na Przełęczy Pojednania Siewcy Historii ufundowali nową (drugą) tablicę turystyczną (tę na wysokiej rurce). Tę na lipie wykonał bezpłatnie Jarosław Najgrodzki z Wrocławia, a dużą gmina Stare Bogaczowice + słup kierunkowy.
- W 2020 roku – jest we wsi 70 krów+ młodzież , 9 ciągników. W rodzinach po dwa auta, plantacja malin i sadki przydomowe. W obszarze wsi jest 4-ch gospodarzy, lasy państwowe o obszarze ok. 6 ha i działki przydomowe. Na części gór jest „ schronisko trzmieli, zwierzyny, ptactwa i płazów tzn. gospodarstwo ekologiczne „Natura 2000”.
- 2021 – opracowano kronikę Nagórника z lat 1989 – 2020 (Kronikarz Sz. Napora
- Na niedzielę Palmową wieś zrobiła 4 metrową palmę, która trafiła do kościoła w Domanowie (były też palmy z Domanowa i Pustelnika).
- Dla uczczenia 75 rocznicy osadnictwa Polskiego w Nagórniku prezentowana będzie na budynku świetlicy wiejskiej, stosowna wystawa zdjęć. Zapraszamy.

(Wydano dla uczczenia 75 -lecia Osadnictwa po II wojnie światowej).

Opracowanie - Klub Dobrej Pamięci i Siewcy Historii, Zgody i Pokoju.

Kwiecień 2021 r.

Nagórnik

Wioseczka pod "Pojednaniem i Knieją" położona,
 Od północy „Duchem” i Młynarką osłonią.
 Szczęśliwie od wieków w Rynnie Tektonicznej leży,
 Na wschodnim skraju gminnej rubieży.
 Powietrze w nim czyste, nieomal zdrojowe,
 Góry wokoło strome sześćset-metrowe.
 Lud polski doń przybył po II-wojnie,
 Pracował na roli, tańczył i żył spokojnie...

Bolko Tutejszy (marzec 2021 r.)